

Husdyrbruget 1952.

Af landbrugslærer *Halfdan Jørgensen.*

Kalenderåret 1952 gav vel ikke nogen produktionsmæssig fremgang for dansk husdyrbrug; men ikke desto mindre må forholdene karakteriseres som ret gunstige, og året medførte for så vidt en stabilisering, som produktionen i endnu højere grad end igennem de nærmest foregående år kom til at hvile på hjemmeavlet foder. En vis prismæssig skævhed blev rettet igennem årets sidste måneder, hvor smørpriserne var stigende, men flæskepriserne faldende. Der er visse erfaringer for, at dansk landbrug som helhed er bedst tjent med, at produktionsøkonomien for disse to vigtige grene er hinanden nogenlunde jævnbyrdige; og der havde igennem de første 8—9 måneder af 1952 været en tydelig tendens i retning af øget flæskeproduktion på mælkeproduktionens bekostning, hvilket — om udviklingen var blevet fortsat — kunne have forrykket den naturlige balance.

En samlet høst på 129 mill. afgrødeenheder i 1951 og på 136 mill. afgrødeenheder i 1952 (mod 118 som gennemsnit i 1936—40) var en god baggrund for husdyrproduktionen igennem kalenderåret 1952 og et godt stykke ind i 1953 — særlig må fremhæves rekordhøsten af korn 1952. At markens grøde er det primære og husdyrproduktionen det sekundære, er vel ikke nogen ny opdagelse. Men det er ligesom blevet slået klarere fast igennem de senere år, *hvor meget høstens størrelse betyder* for landbrugets og forøvrigt hele samfundets økonomi. Ekstraordinært høje priser på indført korn og andre foderstoffer igennem hovedparten af 1952 skulle yderligere understrege det nævnte faktum. — Og når så dette er konstateret, ryster de gamle og erfarne på hovedet og siger, at den del af smørret og flæsket, som alene hviler på foderstofregningen, den har vi såmænd aldrig ret længe ad gangen tjent penge på i kongeriget Danmark!

Husdyrbestanden.

Traktorerne fortsatte fremrykningen, og hestene måtte yderligere vige pladsen. Efter sommertællingerne var der en tilbagegang på 40 000 stkr. fra 1951 til 1952; men gode priser på slagteheste gjorde det måske lidt lettere for en og anden

Heste (1000 stkr.).

	12. juli 1952	14. juli 1951	15. juli 1950	15. juli 1939
Hingste (3 år og derover) ..	2	3	4	4
Vallakker (3 år og derover)	133	148	156	213
Hopper (3 år og derover) ..	219	232	239	230
Plage (1—3 år)	37	51	63	93
Føl (under 1 år)	32	31	40	54
Heste i alt	423	465	502	594
Af hopperne er bedækket året forud for tællingen	46	49	49	94

at få taget sig sammen til bortsalg af de overflødige heste. Aftægtsheste er dyre pensionærer! En vistnok enestående situation havde vi midt på sommeren, hvor gode slagteheste kostede mindst lige så meget som gode brugsheste. De få, der i tide havde øje for sagen, tjente gode penge på forårsindkøb af magre heste til græsfedning og slagtesalg hen på sommeren.

Hornkvæg (1000 stkr.).

	27. dec. 1952	12. juli 1952	29. dec. 1951	14. juli 1951	30. dec. 1939	15. juli 1939
Tyre (1 år og derover)	29	33	32	35	68	69
Stude (1 år og derover) ..	35	47	33	39	66	81
Køer og kvier, som har kælvet	1494	1475	1531	1584	1656	1642
Kvier, som ikke har kælvet (1 år og derover)	609	691	580	662	602	670
Kalve under 1 år	786	804	756	790	860	864
Hornkvæg i alt	2953	3050	2932	3110	3252	3326

Den samlede kvægbestand viste efter jultællingerne en tilbagegang på et par procent fra 1951 til 1952; derimod var der en mindre fremgang efter decembertællingerne. Man reagerer hurtigt, når smørprisen får en lille tak opad. Iøvrigt viste tyre-

holdet fortsat nedgang, men studene fremgang, samme tendens som fra 1950 til 1951. Kvægholdet er meget arbejdskrævende, men teknikken yder også her sit kærkomne bidrag til vanskelighedernes overvindelse. Således viste en tælling, at der i juli 1952 anvendtes malkemaskine på 106 000 landejendomme, hvilket var 15 000 flere end året før — og 3½ gange så mange som ved nytår 1945. Jylland er længst fremme i den henseende; her bruges malkemaskine på 57 pct. af ejendommene mod 42 pct. på Øerne.

Svin (1000 stkr.).

	1952			1951		1939
	27. dec.	12. juli	23. febr.	29. dec.	14. juli	15. juli
Avlsorner	12	13	12	12	12	18
Søer:						
1. gang drægtige søer .	66	135	85	70	81	76
Andre drægtige søer ..	197	149	139	133	128	173
Diegivende søer	117	118	96	96	94	102
Goldsøer (udsat til slag-						
ning)	26	28	29	27	27	28
Udsættersøer til slagtn	9	9	10	9	9	11
Søer ialt	415	439	359	335	339	390
Pattegrise hos søerne	988	1 022	817	815	797	856
Ungt till. og slagterisvin:						
Fravænnede grise under						
35 kg	938	759	849	694	699	789
Svin på 35—60 kg	892	758	698	748	758	651
Fedesvin	524	502	451	488	459	479
(slagterisvin) { 60-80 kg						
80 kg og						
(derover	137	139	133	137	125	
Svin i alt	3 906	3 632	3 319	3 229	3 189	3 183

Svinetællingerne viser, at en fortsat optimisme har gjort sig gældende året igennem, og bestanden er forøget ret betydeligt. Ved nytår 1953 havde vi således 677 000 svin flere end på samme tid året før, hvilket vil sige en stigning på 21 pct. Stigningen skyldes dog selvfølgelig mest grupperne pattegrise og ungsvin. Sobestanden viste på den anden side nogen nedgang igennem de sidste måneder af 1952.

Får (1000 stkr.).

	12. juli 1952	14. juli 1951	15. juli 1950	16. juli 1949	15. juli 1939
Vædere, beder, får og lam ialt	51	56	61	65	147
heraf moderfår	26	28	32	33	—

Som igennem de foregående år har fårebestanden været i tilbagegang; det er karakteristisk, at vi i 1952 havde 96 000 får og lam færre end i 1939, hvilket svarer til en reduktion på 65 pct.

Fjerkræ (1000 stkr.).

	12. juli 1952	14. juli 1951	15. juli 1950	15. juli 1939
Haner, ½ år og derover ..	85	97	111	201
Høner, ½ år og derover ..	9 668	9 766	11 508	13 935
Kyllinger under ½ år	13 658	12 387	12 929	19 161
Høns ialt	23 411	22 250	24 548	33 297
Kalkuner	28	20	22	100
Ænder	421	401	540	895
Gæs	190	185	255	393

Fjerkræholdet viser fra 1951 til 1952 en mindre fremgang, som dog i det væsentlige indeholdes i kyllingetillæget. Og sammenlignet med 1939 mangler der endnu en halv snes mill. høns og kyllinger, medens bestanden af kalkuner, ænder og gæs er mindre end halvdelen af 1939-tallene. Det skal dog i denne sammenhæng understreges, at antal dyr ved en tælling og produktionens størrelse ikke uden videre er et og det samme. Der opnås mange flere æg pr. høne i gennemsnit nu end for år tilbage. Således kan det nævnes, at selv om antallet af høner på ½ år og derover var 30 pct. mindre i 1952 end i 1939, så var den samlede ægproduktion praktisk taget lige stor i disse to år. Al respekt —

Der fandtes i landkommunerne 91 000 kaniner ved tællingen den 12. juli 1952, hvilket var uforandret fra året før.

Fodringsforholdene var som allerede nævnt ret gunstige i 1952. Der var ved årets begyndelse gode beholdninger til vinterfodringen, og sommergræsningen blev de fleste steder

særdeles tilfredsstillende. Den store kornhøst blev taget vel i hus — men desværre skuffede roeavl en noget. Dertil vanskeliggjordes bjærgningen af megen regn og tidligt indtrædende streng frost; ikke så få læs gode roer blev frostskaadede og måtte således i forringet kvalitet fodres op snarest.

De meget høje priser på oliekgær og foderkorn igennem årets første halvdel måtte i forbindelse med en beskeden mælkepris påvirke fodringsintensiteten i kostalden. Svinene kunne bedre betale prisen; og det var da også karakteristisk, at alt, hvad der kunne spares af foder i hestestald og kvægstald, blev slæbt ind i svinehuset og puttet i de talstærke og grådige pensionærer der.

Særdeles høje afregningspriser på skummetmælk til kondenseringsfabrikkerne gjorde, at man nødig ville anvende al skummetmælk til svinene. Men det kneb mange steder for de handlende at fremskaffe tilstrækkeligt proteintilskudsfoder af anden art til det store svinehold.

Importen af foderkorn og oliekgær blev i 1952 væsentlig mindre end i de nærmest foregående år.

Produktion, priser og eksport.

Det vil af efterfølgende oversigt ses, at husdyrproduktionen i 1952 ikke kom på højde med den tilsvarende i 1951. En undtagelse fra denne nedgangslinie viste dog osteproduktionen, der øgedes med 12 pct. Æggene holdt også stillingen. Derimod gik mælkeproduktionen tilbage med 5 pct. og kødproduktionen (slagtemængden) med 13 pct.

Hvis 1935 sættes = 100, blev indekstallet for den samlede husdyrproduktion 115 for 1952 mod 124 i 1951.

På eksportslagterierne slagtedes 4,9 mill. svin mod 5,0 mill. i 1951. Endvidere slagtedes der 19 000 heste, hvilket også var lidt færre end året før. For stort kvæg viste slagtingerne derimod en stigning på 10 pct. — men dette hænger sammen med, at en forholdsvis meget større del af kvægeksperten i 1951 udførtes som levende dyr. Slagtingerne af fedekalve var stigende, for spædekalve derimod faldende.

Produktionen af de vigtigste husdyrprodukter.

Mill. kg	Mælk		Smør		Ost		Flæsk		Æg		Kød	
	1952	1951	1952	1951	1952	1951	1952	1951	1952	1951	1952	1951
Jan.	342	373	10,5	12,2	4,5	4,7	34,2	43,5	13,5	13,4	17,6	16,4
Febr.	325	347	10,0	11,1	4,6	4,7	31,4	34,2	11,6	11,9	14,4	16,1
Marts	380	418	11,7	13,5	6,2	6,4	29,3	34,3	12,2	12,7	13,5	16,2
April	420	452	13,0	14,8	7,3	7,0	29,8	35,7	11,8	11,8	16,5	16,3
Maj	528	542	16,5	18,2	10,3	8,2	25,3	36,6	11,6	11,4	15,4	19,3
Juni	521	567	16,0	18,1	10,2	8,6	34,1	34,0	9,4	10,0	13,0	11,8
Juli	500	529	15,1	16,9	9,6	8,1	37,8	34,3	8,8	8,9	13,9	11,7
Aug.	467	474	14,2	15,3	8,6	6,8	30,7	26,9	7,9	7,9	11,2	16,2
Sept.	412	432	12,7	13,7	7,3	6,2	33,7	22,6	7,8	6,8	14,8	17,9
Okth.	373	422	11,8	13,1	6,0	5,9	29,4	33,1	7,7	7,5	15,8	27,8
Novb.	341	348	10,7	11,0	5,1	4,2	29,1	28,9	9,2	8,4	17,3	22,1
Decb.	347	331	10,8	10,2	5,2	4,1	35,6	31,2	12,4	11,8	15,9	14,8

Hele

året 4 956 5 235 153,0 168,1 84,9 74,9 380,4 395,3 123,9 122,5 179,3 206,6

De nedenfor anførte tal er andelsvirksomhedernes noteringer som månedsgennemsnit, d. v. s. afregningstallene til leverandørerne. For slagtekvægets vedkommende er den anførte pris Københavns kvægtorvs gennemsnitsnotering for unge køer af mellemste kvalitet til hjemmemarkedet.

Her skal ikke kommes ind på, hvilke indenlandske lovbestemmelser og udenrigske handelsaftaler, der har influeret på

Månedlige gennemsnitsnoteringer, kr. pr. kg.

	Smør		Flæsk		Æg		Slagtekvæg	
	1952	1951	1952	1951	1952	1951	1952	1951
Januar	6,00	5,50	4,50	4,12	4,13	3,22	2,06	1,68
Februar	6,00	5,50	4,50	4,12	3,84	2,99	2,03	1,73
Marts	6,00	5,50	4,50	4,12	3,14	2,38	1,95	1,84
April	6,00	5,50	4,50	4,12	3,10	2,42	1,92	1,83
Maj	6,00	5,50	4,53	4,12	3,10	2,42	1,99	1,93
Juni	6,00	5,50	4,67	4,17	3,18	2,86	2,06	2,13
Juli	6,00	5,50	4,70	4,15	3,70	3,44	2,01	1,95
August	6,16	5,50	4,70	4,14	3,75	3,52	1,95	1,87
September	6,50	5,50	4,47	4,38	4,08	3,73	1,92	1,93
Oktober	6,50	5,60	4,20	4,48	4,71	4,75	1,71	2,02
November	6,50	6,00	4,20	4,50	4,76	4,76	1,62	2,02
December	6,53	6,00	4,23	4,50	4,49	4,55	1,58	2,10
Hele året	6,18	5,59	4,47	4,24	3,83	3,42	1,91	1,93

tallene og deres bevægelse. Men det ses, at for året som helhed var der nogen stigning i afregningstallene for såvel smør og flæsk som æg. Den gennemsnitlige kødpris for hele året var omtrent ens 1952 og 1951, men gangen i tallene var modsat, idet priserne igennem 1952 var stærkt faldende og sluttede 25 pct. lavere end året før. Flæskeprisen blev pr. 1. oktober 1952 ved indgåelse af en ny 2-årig aftale med England om levering af mindst 90 pct. af vor baconeksport til dette marked nedsat til 4,81 kr. pr. kg bacon, hvilket var ca. 8 pct. mindre end den gennemsnitspris, som blev resultatet af det foregående års leveringer til England. Denne baconpris er basis for den angivne notering på omkring 4,20 kr. pr. kg slagtet vægt, som var gældende i årets sidste måneder.

Hestepriserne var stigende i årets første halvdel, faldende i sidste. Som gennemsnit for året var de fynske landboforeningers notering for unge handelsheste 1693 kr. mod 1545 året før.

Eksportmængderne i 1952 kunne som helhed ikke holdes på højde med eksporten i 1951. Karakteristisk er en betydelig tilbagegang for smør og kvæg og en mindre tilbagegang for flæsk. Derimod er de senere års stigning i osteeksporten fortsat også i 1952. Æggene viser en mindre stigning i forhold til året før.

Skønt mindre eksportmængder, har de stigende priser mere end udlignet værdierne i penge, så den samlede eksportindtægt for landbrugsvarer i 1952 beløber sig til 3399 mill. kr.

Udførsel af danske husdyrprodukter.

	1952	1951	1950	1949	1935-39
Smør, mill. kg	116,7	139,5	155,8	138,3	149,1
Ost, mill. kg	53,8	45,9	39,5	30,3	8,9
Æg, mill. kg	88,7	84,5	94,5	79,8	87,3
Bacon og flæsk, mill. kg . .	189,9	199,9	180,7	105,8	185,1
Levende svin, 1000 stkr. . .	7,3	—	—	—	131,2
Svinefedt, mill. kg	9,3	12,2	3,3	2,5	11,4
Slaget kvæg, 1000 stkr. . .	138,7	65,6	72,8	77,9	61,1
Levende kvæg, 1000 stkr. .	215,8	347,8	222,5	69,0	146,5
Slagteriaffald, mill. kg . . .	24,6	28,2	19,8	15,0	22,2
Slaget fjerkræ, mill. kg . .	7,9	9,3	6,9	4,2	2,9
Heste, 1000 stkr.	34,8	45,1	27,3	29,2	12,2

mod 3278 mill. kr. i 1951 — en stigning på 121 mill. kr. eller små 4 pct.

Landbrugsvarernes udførselsværdi (1000 kr.).

	1952	1951	1950	1939
Heste	45 181	54 336	31 189	13 831
Levende hornkvæg	264 254	400 513	256 731	62 294
Okse- og kalvekød	149 170	64 350	39 238	17 183
Smør	731 653	828 916	863 459	371 566
Ubehdl. mælk og fløde ...	17 543	10 704	14 075	2
Ost	234 414	192 636	151 845	15 178
Bacon og flæsk	973 569	915 932	748 148	393 748
Svinefedt	22 292	51 926	11 532	9 096
Slakteriaff., hoveder, tæer	30 237	31 257	26 081	11 243
Slagtet fjerkræ	47 642	56 551	35 631	5 838
Andre ikke konserverede kødvare	22 107	19 727	5 105	886
Æg	417 616	349 017	337 495	146 235
Korn	204 304	51 558	67 637	12 020
Markfrø (græs-, kløver- og roefrø)	56 286	72 563	73 499	16 331
Kartofler	35 173	25 671	29 945	3 404
Rå huder og skind	31 176	15 862	4 662	17 985
Tarme	32 239	34 306	28 066	} 50 728
Andre varer	84 083	102 087	101 479	
Ialt landbrv., 1000 kr.	3 398 939	3 277 912	2 825 817	1 147 568
pct. af samlet udførsel	58,0	56,6	61,7	72,7

Indførselsværdien af råvarer til landbrugsproduktionen (føderstoffer, kunstgødning m. v.) androg 580 mill. kr. i 1952 mod 649 mill. kr. i 1951 altså en nedgang på 69 mill. kr. Landbrugsgets eksportoverskud blev derefter 2819 mill. kr. eller en forbedring på 190 mill. kr. sammenlignet med året før.

I disse tal er ikke indbefattet en eksportværdi på 452 mill. kr. for kødkonserver og mælkekonserver, sukker m. v., der i statistikken på grund af varernes industrielle bearbejdning regnes for industrivarer. Medregnes også dette beløb, bliver landbrugserhvervets overskudseksport ca. 3,3 milliarder kr. Det er mange penge — også set i forhold til hele den danske samfundshusholdning. Spørgsmålet er så, om der var forslag i pengene? Her har landmændene gennemgående hidtil ikke mærket nogen ændring til det bedre — driftsudgifter og leve-

omkostninger har nemlig været mindst lige så stærkt stigende som bruttoindtægterne.

Avlsarbejdet.

Dyrskuer, kåringer, afkomsbedømmelser, afkomsundersøgelser, konkurrencer og andet under avlsarbejdet henhørende er fortsat efter samme retningslinier som i tidligere år, og enkeltheder skal ikke nævnes her; men det går vel an at medtage visse talmæssige fakta.

På 15 afkomsprøvestationer for kvæg blev arbejdsåret gennemført med 581 kvier i 33 hold efter lige så mange tyre — to hold måtte udgå på grund af mund- og klovesyge. I toppen kom et hold røde kvier efter Mester Syd, R 23 681, der som gennemsnit i 304 malkedage efter første kalv gav 5129 kg mælk med 4,20 pct. fedt og 242 kg smør. Flere hold lå lige efter, og bunden var 180 kg smør; kun 9 hold havde under 200 kg smør i gennemsnit, så der er særdeles pæne tal langt ned i rækkerne.

Kontrollforeningernes beretninger viste gennemsnitsydelse på højde med de nærmest foregående år, dog noget varierende fra sted til sted. I betragtning af, at mund- og klovesygen og dens eftervirkninger spillede ind, var resultatet meget tilfredsstillende.

De kontrollerede køers gennemsnitsydelse 1951/52.

	kg mælk	pct. fedt	kg smør	Foder- enheder	pct. køer under kontrol
Fyn	4027	4,41	199,5	3402	74,1
Bornholm	3998	4,37	196,2	3307	51,7
Sjælland	4034	4,24	191,9	3424	55,7
Lolland-Falster	4071	4,20	191,7	3322	59,4
Jylland	3764	4,13	174,3	3242	51,8
Hele landet 1951/52	3864	4,20	182,0	3301	55,0
» » 50/51	3901	4,18	182,8	3308	53,4
» » 49/50	3971	4,09	181,9	3314	52,1
» » 48/49	3703	4,07	168,8	3129	49,2
» » 47/48	3329	4,03	150,2	2909	46,8
» » 41/42	2779	4,07	126,7	2694	49,2
» » 37/38	3813	3,92	176,2	3121	46,0
» » 1908/09	3090	3,50	120,4	—	13,1

I regnskabsåret 1951/52 havde 1800 kontrolforeninger med 76 000 besætninger og 811 600 kontrollerede køer en gennemsnitsydelse på 182,0 kg smør mod 182,8 året før og 181,9 i 1949/50. Nogen ydelsesstabilisering omkring dette treårsniveau bliver der dog næppe tale om. Det må erindres, at prisforholdet mellem oliekgager og mælk igennem vinterfodringsperioden 1951/52 var meget ugunstigt. I vinteren 1952/53 var forholdet væsentlig gunstigere; så hvis sommergræsningen 1953 ikke svigter, kan man roligt regne med en betydelig stigning i gennemsnitsydelsen for indeværende regnskabsår.

De tre højstydende besætninger var alle af rød race tilhørende Faaborg-Midtfyns kvægavlsforening, Faaborg, *Viggo Jensen*, Vinkel, Viborg, og *Martin Jørgensen*, Tange. Alle var småbesætninger på henholdsvis 2,0, 5,0 og 3,0 årskøer; men da ydelsen pr. ko var henholdsvis 377, 375 og 373 kg smør, er resultaterne nok værd at bemærke.

De tre højstydende køer var en rød ko hos *Osvold Randeris*, Faster, Skjern, med 9992 kg mælk, 5,46 pct. fedt og 617 kg smør, en sortbroget ko hos *Th. Aarup*, Kallestrup, Hvam, med 11 577 — 4,63 — 603 samt en rød ko hos *Carl Hansen*, Pedersker, Bornholm, med 10 535 — 5,05 — 601. Kallestrupkoen er forøvrigt den samme nr. 154, der i fjor gav 643 kg smør og dermed satte danmarksrekord. Med 1246 kg smør igennem to på hinanden følgende regnskabsår har nr. 154 meget sandsynligt sat verdensrekord.

Det er store, kraftige køer, der sætter disse rekorder; og en masse foder skal der igennem maskineriet. Ædeevne og ædelyst bliver her noget ganske afgørende ved siden af ydelsesanlæggene. — Det kan som et eksempel nævnes, at da Fasterkoen stod med en dagsydelse på 46 kg mælk, åd hun daglig 10 kg kraftfoder og 12 foderenheder i et alsidigt grovfoder, hvortil hun drak 6 kg skummetmælk. Alle dele er hende vel undt, og med de nugældende priser på mælk og kraftfoder, bliver der også til en meget fin betaling for arbejde og grovfoder.

Kontrollen for svin fra avlscentrene er på de tre ny forsøgsstationer »Sjælland«, »Fyn« og »Jylland« fortsat med et stærkt stigende antal dyr:

Gennemsnit for landracen.

	1951/52	1950/51	1936/37	1926/27
Antal dyr	3167	2148	3160	2160
Pct. udsættere	1,4	1,4	4,2	6,5
Alder ved 90 kg lev. vægt	180	182	182	180
Foderenheder pr. kg tilv.	3,06	3,12	3,28	3,44
Pct. eksportflæsk	61,3	61,5	60,2	59,5
Rygflæsk, cm tykkelse	3,42	3,41	3,49	4,05
Bugflæsk » »	3,30	3,29	3,26	3,06
Kroplængde, cm	93,4	93,1	92,8	88,9
Bacotype, points	12,6	12,5	12,5	12,2
Pct. i 1. klasse	83	82	73	50

Der findes nu 266 avlscentre for landracen, men kun 4 for Yorkshire-racen. Disse sidste kan ikke klare sig med hensyn til grisenes slagte kvalitet; de afprøvede 28 dyr havde således i gennemsnit 10,3 points for bacotype og 57 pct. i 1. klasse.

Det meget lave foderforbrug er bemærkelsesværdigt, og de særdeles velindrettede ny stalde, hvor hver forsøgsgris har sin sti og fodres individuelt, har sin store del af æren for det pæne resultat.

Frugtbarhedsforholdene på avlscentrene har været gode; i gennemsnit for 3600 kuld var der 11,7 grise ved fødsel og 9,5 ved fravæning. Ejerne har i det forløbne år kunnet glæde sig over at have rekordsalg af avlsdyr til gode priser. Fra landracecentrene er der således i regnskabsåret solgt ikke mindre end 8679 orner og 7077 søer. Det er klart, at med et sådant salg af avlsdyr, bliver hele landets svinebestand meget nært knyttet til elitebesætningerne; men dette var jo også hensigten med avlscenterinstitutionen.

Iøvrigt er der i de senere år sket en påfaldende ændring i udnyttelsesmåden af ornematerialet, idet de såkaldte »ornecentraler« bliver mere og mere almindelige. Ejerne af disse centraler lader i bil ornerne fragte rundt til avlstjeneste på kundernes gårde; man slipper således for at komme ud og drive med de ofte genstridige søer. Herved spares tid og ulejlighed, så fremgangsmåden kan siges at være et naturligt led i de almindelige rationaliseringsbestrebelse. Ornecentralerne har i visse områder 80—90 pct. af soholderne som kunder og har således i stort omfang afløst slagteriernes hidtidige »udstatio-

nering« af orner. Om den ny form så vil betyde et avlsmæssigt fremskridt eller ej, må komme til at bero på ornecentrallernes ledelse og organisation. På adskillige egne har man forøvrigt allerede et udmærket samarbejde med slagterierne i denne sag, hvilket må siges at være en helt naturlig ting.

På grundlag af landsudvalgets konkurrence anerkendtes 71 hønsebesætninger som avlscentre. I toppen kom hønseriejer *Alfred Larsen, Ørby, Helsingø*, idet hans besætning på ca. 600 hvide italienere opnåede 95,2 points af 100 mulige. Eftersom ikke mindre end tre besætninger fik 95,1 points, har det åbenbart ikke været let for dommerne at skille sol og vind lige; vi kan sige, at disse fire i virkeligheden står lige — og langt ned i rækken er der fine resultater.

Kontrolstationen på Favrholm gennemførte regnskabsåret med 100 hold unghøner fra disse elitebesætninger:

	Antal hold	Antal æg	kg æg	Æg- vægt	Vinter- æg	Høne- vægt	F.e. pr. kg æg
Hvide Italienere	59	235	13,991	59,5	106	2,10	3,58
Brune Italienere	14	221	13,138	59,4	100	2,08	3,68
Let race	73	233	13,827	59,5	105	2,10	3,60
Rhode Islands	10	221	13,367	60,6	101	2,96	4,17
Lyse Sussex	9	208	12,562	60,4	95	2,99	4,39
Hvide Wyandotter	5	212	12,650	59,6	101	2,74	3,97
New Hampshires	2	203	12,404	61,1	102	3,44	4,56
Hvide Plymouth Rocks	1	237	13,906	58,8	108	2,34	3,51
Svær race	27	214	12,914	60,3	103	2,94	4,21
Alle hold	100	228	13,580	59,7	104		

Tallene gælder ydelsen beregnet igennem 365 dage og ligger praktisk taget på samme anerkendelsesværdige højde som i fjor.

En husdyrbruger har ikke lutter medgang. Mangt og meget er han ikke selv herre over, selv om han måtte være aldrig så dygtig både praktisk og teoretisk. Det ligger nær i denne forbindelse at nævne de mange husdyrsygdomme, som lurker på vore dyr, og som, når det trækker til den side, fuldstændig kan ødelægge det resultat, der ellers havde tegnet sig så lovende. Ejerens dygtighed spiller selvfølgelig også en rolle, når

uheldet er ude — et vågent øje, der ser alt i rette tid — og et praktisk godt håndlag samt kendskab til forebyggende og helbredende foranstaltninger er meget værd. Men et *fællesarbejde under rationelle former* fører længst — og her har vi i Danmark adskillige gode erfaringer. Det var da også noget af en triumf, da veterinærerne og landbrugets organisationer i sommeren 1952 kunne proklamere *Danmark 100 pct. renset for kvægtuberkulose*. Dermed var en lang og energisk kampagne for så vidt ført til ende, og alle parter har lov til at føle stolthed over resultatet. At Danmark som det første af alle lande er nået så vidt vil også have direkte og indirekte fordele med hensyn til salget i ind- og udland. Det er pligt at tage arbejdet op mod de sygdomme, der truer folk og fæ. At det så også i det lange løb betaler sig, er en anden sag, som ikke skal forklejne indsatsen og fremsynetheden, mens kampen stod på.

Men andre opgaver er i gang i fællesskab. Forsøgsarbejde og bekæmpesarbejde med henblik på de mange ufrugtbarhedssygdomme, smitsom kalvekastning og smitsom yverbetændelse. Med den smitsomme kastning er man allerede langt fremme; procenten af registrerede kastningsfri besætninger stiger år for år, og man kan så småt begynde at skimte afslutningen også her. Igennem 3 år har der på Samsø været gennemført et arbejde for bekæmpelse af den smitsomme yverbetændelse. Også her har mejeriorganisationerne sammen med veterinærerne tilrettelagt det fornødne, og gode resultater kan allerede konstateres. Ved den første undersøgelse havde således 68 pct. af besætningerne og 28 pct. af samtlige køer smitten; disse tal var efter tre års forløb nedbragt til henholdsvis 11 og 3 pct. Opgørelsen omfatter samtlige ca. 5000 køer på Samsø.

— Husdyrbrug er mange ting, vi har mange besætningsgrene og mange produktionsformer — én har nogle ganske få dyr, og en anden driver stordrift. Men fælles for alle husdyrbrugere er, at de arbejder med levende, individualistiske dyr, der ikke lader sig »mekanisere«. Godt det samme, vil den sige, der kender og forstår sine dyr — og forstår at glæde sig over dem, når alt går, som det skal.

